

DE PATRIJS ONTMOETEN

Waar en wanneer komt u de patrijs tegen?

FEBRUARI-APRIL PAARVORMING

Vanaf februari vallen de groepen patrijzen uit elkaar en gaan de mannetjes op zoek naar een eigen leefgebied en een vrouwtje. In deze periode roepen de mannetjes veel om hun territorium te verdedigen.

MEI-AUGUSTUS HET BROEDSEIZOEN

Patrijzen bouwen tussen april en juli een nest op een goed verscholen plek op de grond. Na het uitkomen van de eieren (wel 12-18 stuks) gaat het hele gezin op zoek naar voedsel. Patrijzen zoeken vooral in ochtend- en avondschemering naar voedsel. Noodzakelijk is dat kuikens veel insecten kunnen eten. Overdag houden ze zich schuil in de begroeiing om uit het zicht te blijven van roofvogels.

SEPTEMBER GEZINNEN

In september ziet u ze niet, want dan zitten ze overdag verborgen in de begroeiing. Na de oogst is de kans groter dat u de patrijzen-gezinnen kunt spotten.

OKTOBER-JANUARI VORMING VAN KLUCHTEN

In deze periode leven de patrijzen in groepsverband: de klucht. Een klucht bestaat uit één of meer ouderparen met jongen. Volwassen patrijzen leven hoofdzakelijk van zaden en groene plantendelen. Vooral in de winter met een laagje sneeuw is de kans het grootst een klucht te zien voedsel verzamelen.

WIE OF WAT IS COLLECTIEF RIVIERENLAND?

Collectief Rivierenland is een organisatie die zich inzet voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Als collectief zetten we ons in voor behoud en ontwikkeling van het karakteristieke landschap van het rivierengebied, mét de flora en fauna die daarbij hoort.

Dat doen we via twee sporen. Door de uitvoer van diverse projecten op het gebied van (agrarische) natuur, landschap- of waterbeheer. En als agrarisch collectief voeren we, samen met onze ruim 450 leden, de subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) uit. We werken daarbij actief samen met de zes agrarische natuurverenigingen in het rivierengebied en enkele honderden vrijwilligers.

GEÏNTERESSEERD?

Op www.collectiefrivierenland.nl vindt u meer informatie over onze organisatie. Wilt u meedoen met maatregelen voor de patrijs? Dan kunt u het best contact opnemen met een van onze veldcoördinatoren. Zij kunnen u alles vertellen over de mogelijkheden.

CONTACT

Collectief Rivierenland
Website: www.collectiefrivierenland.nl
E-mail: info@collectiefrivierenland.nl
Post: Waalbandijk 82, 4054 MG Echteld

Colofon
Uitgave van Collectief Rivierenland in samenwerking met Stichting Landschapsbeheer Gelderland, januari 2021
Tekst: Collectief Rivierenland, Rosina Verweij (Stichting Landschapsbeheer Gelderland)
Foto's: Jordy Houkes p1, p2 (3); Monique Nieuwenhuis p3 (1); Marije Slijkhuis p2 (1,2), p3 (2)
Illustraties: Elwin van der Kolk p2; Laura Hondshorst p4
Vormgeving: Laura Hondshorst (designimals.nl)

KENT U DE PATRIJS?

Deze mooie akkervogel was vroeger heel gewoon, maar wordt steeds zeldzamer.

Van alle boerenlandvogels, neemt de patrijs in aantal per jaar het hardst af. Vrijwilligers voeren daarom tellingen uit. Op basis van die informatie weten we hoe het met de patrijs gaat in een gebied.

Proficiat, u woont in een focusgebied voor de patrijs!

Dat is een gebied waar nog relatief veel patrijzen voorkomen, en waar nog goede kansen liggen om de aantallen te vergroten. Met uw hulp kunnen we de patrijs beter beschermen.

OPTIMALE LEEFOMGEVING

Patrijzen blijven het hele jaar door in hetzelfde gebied. Een goede leefomgeving bevat dan ook alles wat een patrijs nodig heeft: nestgelegenheid, dekking en jaarrond voldoende voedsel. Als er ook maar één onderdeel ontbreekt, kan de huidige populatie patrijzen zich niet uitbreiden. In de focusgebieden willen we de leefomgeving voor de patrijs graag verder verbeteren.

Dit is de patrijs

Niet te verwarren met het directe familielid: de fazant

fazant ♀

fazant ♂

NESTGELEGENHEID

Patrijzen nestelen bij voorkeur onder dekking van ruige grasachtige begroeiing. Bijvoorbeeld langs hagen en in slootkanten, bermen en overhoekjes.

► Het aanleggen van bloemblokken / kruidenrijke akkerranden, keverbanken, hagen en struweelranden is daarom zinvol. Een keverbank is een verhoogde strook akkerland begroeid met ruige grassen en kruiden.

KUIKENVOEDSEL

Patrijzenkuijken leven de eerste twee weken alleen van insecten. Daarna gaan ze ook zaden en bladgroen eten.

► Keverbanken en bloemblokken / kruidenrijke akkerranden bieden een oplossing, omdat de bloemen en kruiden daarin veel insecten aantrekken.

WINTERVOEDSEL

De winter is een moeilijke tijd voor veel boerenlandvogels: vanwege kou en omdat er weinig voedsel te vinden is.

► bloemblokken / niet geoogste kruidenrijke akkerranden bieden een groot deel van de winter zaden en bladgroen. Daarnaast zorgt de begroeiing voor beschutting.

PATRIJZEN NESTELLEN GRAAG ONDER HAGEN

PATRIJZEN EN HUN KUIJKENS VINDEN VOEDSEL IN KRUIDENRIJKE AKKERRANDEN

IN DE WINTER VINDEN PATRIJZEN VOEDSEL EN BESCHUTTING IN BLOEMBLOKKEN OF NIET GEOOGSTE AKKERRANDEN

WAT U KUNT DOEN VOOR DE PATRIJS

1. WAARNEMINGEN DOORGEVEN

Als u een patrijs heeft gezien, dan kunt u dat eenvoudig aan ons doorgeven. Bij deze folder zit een inlegvel met een kaartje van uw omgeving. Geef met een stip op de kaart aan waar u patrijzen heeft gezien (en hoe veel) en stuur het kaartje naar de genoemde persoon op het inlegvel. Voor ons is dit een waardevolle aanvulling op de (gestructureerde) tellingen door vrijwilligers.

2. MEE HELPEN TELLEN

Helpt u mee tellen? Het is niet alleen belangrijk werk, maar ook gezellig en gezond. Stichting Landschapsbeheer Gelderland ondersteunt alle patrijzenvrijwilligers. We werken nauw met hen samen en brengen u graag in contact met hen!

Vrijwilligers tellen patrijzen in deze perioden:

- In het voorjaar (half februari t/m april) voeren we in elk focusgebied tellingen uit om een beeld te krijgen waar de patrijzen zitten. Overdag een telling op zicht, dus door de akkers af te kijken met behulp van verrekijker en/of telescoop en in de avond door het geluid van de patrijs af te spelen: een patrijs in de omgeving zal met zijn roep reageren om te laten weten dat het territorium al bezet is!

- De najaarstellingen in september zijn om te weten hoeveel kuisen het broedseizoen overleefd hebben. Dit zijn tellingen op zicht, veelal vanaf de openbare weg.

- Tot slot zijn er tellingen in de winterperiode om de grootte van patrijzenfamilies (kluchten) te bepalen. Door deze door de jaren heen te vergelijken, krijgen we goed inzicht in het verloop in aantallen.

3. VERBETEREN VAN DE LEEFOMGEVING

Het liefst zien we natuurlijk dat zoveel mogelijk mensen in een focusgebied maatregelen nemen voor de patrijs. Denk bijvoorbeeld aan:

- Laten staan van ruige overhoekjes
- Laten staan van winterstoppels of een strook ongeogst graan
- Inzaaien van kruidenrijke akkerranden
- Aanplanten van hagen of struweelranden
- Aanleggen van keverbanken

Als u grond heeft die landbouwkundig in gebruik is (dus geen tuin), dan kunt u voor beheermaatregelen zelfs een vergoeding krijgen. Voor een aantal inrichtingsmaatregelen, zoals de aanleg van hagen en struweelranden zijn ook subsidie mogelijkheden. U kunt contact met ons opnemen voor meer informatie hierover.

VOOR HET AANPLANTEN VAN HAGEN EN STRUWELRANDEN IS VAAK ONDERSTEUNING MOGELIJK, VIA SUBSIDIE OF INZET VAN VRIJWILLIGERS

We delen alle waarnemingen met Sovon Vogelonderzoek Nederland, zodat de informatie benut kan worden voor regionaal en landelijk onderzoek met als doel de leefomgeving van de patrijs te verbeteren.